

Spreek geen vloek uit over een dove en plaats geen obstakel voor de voeten van een blinde. Toon ontzag voor je God. Ik ben de HEER. Lev. 19:14

Geliefden in Christus,

Vandaag hebben we het over twee Bijbelgedeeltes uit Leviticus. Op het eerste gezicht lijken het twee teksten met een tegenovergestelde betekenis. Het eerste gedeelte komt op voor de zwakkere. Maar in de tweede tekst lijkt het net of God afstand doet van mensen met een beperking. En toch hebben beide Bijbelteksten een troostrijke boodschap voor ons. Luister maar.

We staan eerst stil bij Leviticus 19:14

Kent u de berichten over oude mensen die worden opgelicht? Aan de deur worden pinpas en pincode afgetrosgeld en later blijkt dat er geld van hun rekening is gehaald. Ze zijn slachtoffer geworden van oplichting en diefstal. Dit probleem is zó groot dat er zelfs landelijk campagne wordt gevoerd om ouderen hiervoor te waarschuwen.

Of om wat dichter bij huis te blijven: die jongen in je gemeente, die zich apart gedraagt. Of dat gezin dat altijd zijn eigen rij wil in de kerk. We worden er soms wat ongemakkelijk van, maar thuis aan tafel maken we er toch grapjes over.

Dan kan deze tekst voor u en mij, met ons snelle oordeel, wat ongemakkelijk voelen.

Spreek geen vloek uit over een dove en plaats geen obstakel voor de voeten van een blinde. Toon ontzag voor je God. Ik ben de HEER. Lev. 19:14

Een handicap maakt iemand kwetsbaar. Maar er zijn ook mensen die van de zwakheid of de beperking van een ander misbruik willen maken. Niet altijd letterlijk zoals in het geval van de bestolen ouderen. Maar wel vaak in ons denken en handelen. En dan vinden we in déze tekst de Heilige van Israël tegenover ons, de God van het verbond, de Verdediger van de kwetsbaren.

We zoomen eerst in op het woord 'vervloeken':

Het uitspreken van een vloek kwam veel voor in de tijd van de Bijbel. Men had er heilig ontzag voor, want men geloofde dat een vloek echt kracht heeft. Als afweer tegen mensen die het goud en zilver uit een piramide wilden jatten, werden er bijvoorbeeld vloekspreuken op de muur geschreven. Men verwachtte dat de dieven daar zoveel respect voor hadden dat ze niet in de grafkamer van de farao zouden binnendringen. Want - daar was iedereen het over eens – een vloek heeft effect.

En ook vandaag de dag komt dit magische denken nog voor. Zendingen kunnen je hier indrukwekkende verhalen over vertellen. Bijvoorbeeld over een jonge man op Papua die na het uitspreken van een vloekwoord daadwerkelijk geloofde dat zijn einde kwam. Uit angst sloot hij zich op in zijn hut en stierf.

Gaat het hier in de Bijbel ook over dit soort magisch denken? In Israël kwamen zeker ook vloekwoorden voor. Maar door het geloof in de God van Abraham, Isaak en Jakob is duidelijk: de vloek heeft alleen effect als God dat wil. Een vloek heeft uit zichzelf geen kracht.

In een wereld waar vervloeken veel voorkomt vervloek je weleens iemand in een onbewaakt moment, ook al moet je dat niet doen. Denk maar eens aan wat Jakobus schrijft:

*Met onze tong zegenen we onze Heer en Vader, en we vervloeken er mensen mee die God heeft geschapen als zijn evenbeeld. Uit dezelfde mond klinkt zegen en vervloeking. Dat kan toch niet goed zijn, broeders en zusters?
Jakobus 3 vers 9-10*

Net als vloeken moet je niet vervloeken, maar het gebeurt wel in de hitte van de strijd. Er kan in huis bijvoorbeeld iets helemaal misgaan tussen vader en zoon. Drift vlamt op. Vader heeft te veel en te hard gewerkt en valt op een onredelijke manier uit tegen zijn zoon, die ondertussen op een leeftijd is dat hij ook niet alles meer pikt en schreeuwt: 'Val toch dood, man'. Dat zou je een moderne manier van vervloeken kunnen noemen.

Zal vader dood neervallen? Nou, nee, daar beslist God over. Maar toch is er wel iets ergs gebeurt. Je zegt nogal wat. En vader ging ook de fout in toen hij in zijn chagrijn zijn macht misbruikte. Dat moet uit de wereld geholpen worden. Het is nodig dat naar God en naar elkaar fouten erkend worden. Dan blijven die woorden niet meer als een vloek hangen. God zal zorgen dat het niet gebeurt als je voor Hem je fouten erkent en om vergeving vraagt. Maar als je de zonde de zonde laat, dan gaan de vloeken wel werken. Dat is de straf van God.

Nou, ik hoop dat u begrijpt dat het wel zo serieus zit met dat vervloeken dat er actie ondernomen moet worden om de straf van God op te heffen. Dat is het hangijzer waar het om gaat in de tekst over een doof iemand.

Bij een dove is het niks kunnen horen zijn handicap. Bij een blinde is het kwetsbare punt dat hij niks kan zien. Beiden kunnen geen actie ondernemen. Het oordeel blijft a.h.w. hangen. Hun handicap maakt kwetsbaar. Daarom verbiedt God tegen een dove iets te zeggen wat hij niet horen kan en nadelige invloed op zijn leven zou kunnen hebben. En Hij verbiedt dat je misbruik maakt of een geintje uithaalt door iets op de weg van een blinde te leggen.

Nou zal een normaal christen denken: welke zieke geest doet zo iets?
Maar onderschat niet wat er in onze tijd gebeurt onder collega's, gemeenteleden en vrienden die niet zulke aardige dingen doen tegen iemand die niet in het straatje past. Of jongelui op school die iemand die anders is hard aanpakken.

God vertelt hoe we moeten omgaan met mensen met een beperking: maak geen misbruik van de handicap. Hij zegt erbij: 'Toon ontzag voor je God. Ik ben de Heer.' Alsof Hij zegt: als je aan hen komt, kom je aan mij. God neemt het op voor de kwetsbaren. Je moet niet denken dat je van alles met hen kunt uithalen. Want wie dat doet, toont geen respect voor God zelf.

God neemt het op voor de kwetsbare. Zijn heiligheid is zijn zuivere liefde. En die liefde wil God terugzien bij Zijn volk dat van Hem is en op Hem moet lijken in warme, liefdevolle zorg voor kwetsbare mensen met een beperking. Zo wil God dat we Zijn beeld laten zien. Als de kerk op die manier heilig is, is ze ook veilig. Je mag met je beperking veilig wonen in het huis van God. Dat geldt voor iedereen!

O ja?

Maar waarom mocht een priester met een handicap dan niet bij God komen?
Houdt God de doven, blinden en lammen liever op afstand? Je zou het zo maar kunnen denken als je een paar hoofdstukken verder leest in Leviticus:

Leviticus 21:16-23

De Heer zei tegen Mozes: 'Zeg tegen Aäron: "Als een van je nakomelingen een gebrek heeft, mag hij niet aantreden om voedsel aan te bieden aan zijn God. Dat geldt voor alle komende generaties. Niemand met enigerlei gebrek mag als priester

aantreden: niemand die blind is of verlamd, niemand met een misvormd gelaat of abnormaal ontwikkelde ledematen, niemand wiens ledematen na een botbreuk vergroeid zijn, niemand met een gebochelde of dwergachtige gestalte, niemand met staar, niemand met zweren of uitslag, niemand met verpletterde zaadballen. Geen enkele nakomeling van de priester Aäron die een gebrek heeft, mag aantreden om de offergaven aan de Heer aan te bieden. Omdat hij een gebrek heeft mag hij niet aantreden om voedsel aan zijn God aan te bieden. Hij mag wel eten van het voedsel van zijn God, zowel van de heilige als van de allerheiligste offergaven. Maar omdat hij een gebrek heeft, mag hij de ruimte waar het voorhangsel hangt niet betreden en niet bij het altaar dienstdoen, anders zou hij mijn heilige plaatsen ontwijden; ik ben de Heer, ik heilig ze.”

Wat moet je hier nu mee aan?

Ik ga proberen er een antwoord op te geven. Maar eerst even dit:

Er zijn soms echt moeilijke – om niet te zeggen: harde - stukken in de bijbel. Veel mensen zien dat soort Bijbelgedeelten als de stok om het geloof uit hun leven te slaan: ‘is dit nu een God van liefde? Onmogelijk! Dag God! Dag Bijbel!’

Als je bij het lezen in de Bijbel denkt op een keiharde God te stuiten, is het wijs te bedenken wat de centrale boodschap van de Bijbel is. Denk aan Gods liefde die je ziet bij Jezus. Dat is de kern van de Bijbel. Dat is liefde voor zondaren, mensen met een beperking, sukkel en struikelaars. En probeer vanuit dat centrum – Jezus – te begrijpen wat God met zo’n stuk bedoelt wat zo hard op ons overkomt.

Dat gaan we met dit stuk ook doen. Ik wil u proberen te laten zien dat het hier gaat over geloof, hoop en liefde.

Bij het lezen van het Oude Testament moet je altijd aan Jezus denken. Daar wordt over Mij geschreven’, zei Jezus zelf¹. Denk aan het Pesach-feest. Vader slachtte in Egypte een lammetje. Dat moest een “mannelijk dier van een jaar oud (zijn), zonder enig gebrek”². Waarom zonder gebrek? God wil dat zo omdat Hij bij het Pesachlam al aan Jezus denkt: het zuivere, perfecte, volmaakte lam Gods dat de zonde van de wereld wegdraagt. Hij is zonder fout.

Die les geeft God ook als het over de hogepriester gaat. Hij moet a.h.w. een foto zijn van Jezus, onze Hogepriester die zonder fout, vlek of rimpel is. Daar past het beeld van iemand die een gebrek heeft niet in. Het gaat er in Leviticus 21 niet om dat God een hekel aan mensen met een gebrek heeft, maar het gaat er om dat de hogepriester aan Jezus doet denken. Over Jezus wordt in het Nieuwe Testament geschreven:

*Een hogepriester als hij hadden we ook nodig, iemand die heilig, schuldeloos en zuiver is, van de zondaars afgescheiden en ver boven de hemel verheven.
Hebreeën 7 vers 26*

Er zijn hogepriesters genoeg geweest. Ze konden jou en mij niet redden. Ze hadden zelf zo hun gebreken. De hogepriester die ons echt kan redden is Hij die zonder gebreken is. Dat wil God laten zien in Leviticus om te laten zien dat Hij onze redding is. Geloof nu maar in Hem – dan komt het goed.

¹ Johannes 5:38

² Exodus 12:5

Je zult maar als zoon van een priester geboren worden met een handicap. Een handicap op zich is al vervelend genoeg. En dan mag je ook nog niet eens tot God naderen. Ja, daar is persoonlijk leed. Maar vader kon zijn zoon ook uitleggen waarom God dat had bepaald. En dat gaf een gehandicapte hoop.

In de tempel draait alles om verzoening. De zonde moet weg. Ook de gevolgen van de zonde haalt God weg. In Zijn huis is geen plek meer voor de dood, voor handicap of verdriet. God maakt alles nieuw. Hij is op weg naar een nieuwe wereld, waar niemand nog een beperking zal hebben. Dat geeft hoop.

Die bedoeling van God zie je doorbreken als Jezus op aarde komt. Hij doet de zonde weg. En (!!) bij Hem wordt alles nieuw. 'Zie je niet wat er gebeurt nu Ik op aarde ben' - zei Hij zelf?

Blinden kunnen weer zien en verlamden weer lopen, mensen met huidvraat worden gereinigd en doven kunnen weer horen, doden worden opgewekt en aan armen wordt het goede nieuws bekend gemaakt. Mattheus 11 vers 5

Waar Jezus komt, gaat de weg open naar een nieuwe wereld. Ja, bij Jezus leeft de hoop. Straks geen handicap meer. Geen beperking meer. Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw.

Tot slot Gods stralende liefde die heilig is. Leviticus 21 lijkt in eerste instantie misschien 'hard'. Maar als we zo geïrriteerd naar Leviticus 21 kijken lezen we gauw over een belangrijk vers heen. We lezen vers 21:

Geen enkele nakomeling van de priester Aäron die een gebrek heeft, mag aantreden om de offergaven aan de HEER aan te bieden. Omdat hij een gebrek heeft mag hij niet aantreden om voedsel aan zijn God aan te bieden.

Maar we hebben ook nog vers 22:

Hij mag wel (!!!) eten van het voedsel van zijn God, zowel van de heilige als van de allerheiligste offergaven. Leviticus 21 vers 21-22

Dat was uniek. Waar andere volken mensen met een beperking vaak doodden, werden in Gods tempel deze mensen juist verzorgd. Zo komen we terug bij onze tekst in Leviticus 19 en zien we dat er geen tegenstelling is tussen Leviticus 19 en 21. Het gaat in beide gevallen om God die heilig is, dat wil zeggen, straalt van liefde, juist voor wat zwak, kwetsbaar en klein is.

En waar gaat het dan vooral om in de omgang met mensen die een beperking hebben? Daar kun je veel over zeggen. Ik noem twee punten. Ten eerste: laten we een veilige plek zijn voor doven, blinden, ouderen en iedereen met zijn eigen beperkingen, waar er niet achter je rug om met je gedold wordt, maar waar je liefdevol verzorgd wordt.

Ten tweede: het gaat er om dat we meer zien dan alleen de beperking. Ik herinner me goed mijn eerste vakantiecamp met verstandelijk gehandicapten. Ik was zenuwachtig omdat je niet wist hoe je goed moest reageren: 'help, een mongool, wat moet ik doen?' Maar die mongool bleek een mens te zijn, Jan, een geweldige kerel. Wat ben ik van hem gaan houden.

Onze broer of zus met beperking is veel meer dan zijn of haar beperking: het is iemand met eigen mogelijkheden. Als je zo met de ogen van God kijkt, zie je niet meer alleen een beperking, dan zie je een bijzondere broer of zus die God naast je plaatst - iemand om lief te hebben met de liefde van Jezus.

AMEN